

- of VA Slastenin] *Izvestiya Ros. akademii obrazovaniya – News of the Rus. Academy of Education*, 3, 193-208. [in Russian].
7. Sivash, I.O. (2016). Teoretyko-metodolohichni pidkhody do rozuminnya etnodyzaynu na suchasnomu etapi kul'turo tvorchosti [Theoretical and methodological approaches to the understanding of ethnodizaina at the present stage of the culture of creativity]: *Visnyk Natsional'noyi akademiyi kerivnykh kadriv kul'tury i mystetstv – Bulletin of the National Academy of Cultural and Arts Management*, 2, 105-109. [in Ukrainian].
8. Falco V.P. (2009). Formirovaniye khudozhestvenno-proyektnoy kompetentsii pedagoga professional'nogo obucheniya v oblasti dizayna [Formation of the artistic and design competency of the teacher of professional training in the field of design]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Ekaterinburg, Russian State Professional and Pedagogical University. [in Russian].

(англійською переклала Н.Гриняєва – викладач іноземних мов Криворізького коледжу економіки та менеджменту Київського національного економічного університету ім. Вадима Гетьмана)

УДК 159. 923:378

МАЛАЗОНІЯ Світлана

кандидат психологічних наук, доцент кафедри інженерної педагогіки та психології Навчально-наукового професійно-педагогічного інституту Української інженерно-педагогічної академії,

вулиця Садова, 130 кв.16, м. Бахмут. 84500, Україна

E-mail: svchm888@gmail.com

РОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ ВИЗНАЧАЄ ВИБІР ПРОФЕСІЇ

Анотація. У статті розглядається розвиток особистості інженера-педагога, що визначає вибір професії та підготовку до неї. Сам вибір і розвиток професійної діяльності визначають стратегію розвитку особистості. Професійний розвиток на різних етапах життєдіяльності людини є то результатом, то засобом розвитку особистості.

Чим раніше почнеться спрямований особистісний і професійний розвиток, тим більшою мірою можна прогнозувати психологічне благополуччя, задоволеність життям і особистісний ріст кожної людини в сучасному, мінливому світі.

Ключові слова: особистість, професійний розвиток, особистісне зростання, творча активність, індивідуальність, професійне самовизначення.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. Специфіка психологічних проблем сучасності визначається необхідністю освоєння нового соціально-економічного та професійного досвіду. Модель педагогічного стилю викладача, орієнтованого, перш за все на зміст навчального предмета, на відповідність прийнятим стандартам суспільства та на підготовку майбутніх професіоналів інженерів-педагогів для отримання роботи, що забезпечує бажаний рівень життя, завжди викликає інтерес науковців.

Аналіз досліджень та публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор, виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. У ХХ столітті одне з кращих пояснень соціальної сутності особистості було здійснено в рамках культурно-історичної теорії Л. С. Виготського [5, с.8], згідно з яким особистість не "дозріває" з внутрішніх передумов, а "формується", добудовується на біологічному фундаменті тієї системи суспільних відносин, в яких розвивається людина. Вищі психічні функції не представлені в людині від народження, а дані лише у вигляді потенційної можливості. Перехід з потенційного в актуальне відбувається завдяки взаємодії природних і соціальних факторів в процесі соціалізації.

Всі індивідуальні прояви особистості людини неможливо пояснити впливом системи суспільних відносин або вивести їх з індивідуальних характеристик. Понять "індивід" і "особистість" недостатньо для опису вищих здібностей людини та яскравих проявів її творчої активності. Це обмеження можна подолати, використовуючи поняття "індивідуальність". Б.Г.Ананьев розглядає "індивідуальність" як над особистісне утворення, вищий прояв людини, інтегративно поєднуючи поняття "індивід", "особистість" і "суб'єкт діяльності".

Самореалізація особистості завжди характеризується ситуацією, коли особистість стає суб'єктом власного розвитку. Це добре підтверджується думкою Ф. Баррона [3, с.153], який вважає здатність проектувати себе головною функцією особистості, що здійснюється за допомогою творчості.

Формування цілей статті (постановка завдання). Якщо особистість – це соціальна сутність людини, виходить, вона несе на собі відбиток суспільної системи і є її продуктом. Для особистості однією з істотних потреб є потреба виконання громадського обов'язку.

Переміщення вимог до інженера-педагога в сторону його результативності робить пріоритетною модель педагогічного стилю викладача, орієнтованого, перш за все на зміст навчального предмета, на

відповідність прийнятим стандартам підготовленості студентів для отримання престижної роботи, що забезпечує бажаний спосіб життя. Але вузи повинні не тільки виконувати соціальне замовлення суспільства: готувати фахівців. Освіта покликана випереджати інші сфери суспільного життя людини і бути фактором розвитку суспільства.

Одна з головних цілей вищої школи полягає в розвитку у студентів зацікавленості і потреби в само зміні. Перетворення студента в суб'єкта, зацікавленого в само зміні, обумовлює в подальшому його становлення як професіонала, здатного до побудови своєї діяльності, її зміни і розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження з обґрунтуванням отриманих наукових результатів.

Розглядаючи складну діалектику впливу спадковості, середовища і виховання на розвиток особистості, коли придбані якості стають новими внутрішніми умовами розвитку, український психолог Г. С. Костюк прийшов до ідеї саморозвитку: "Виникають вищі форми саморуху особистості, що розвивається, які виражаються в її свідомій цілеспрямованості, в прагненні працювати над собою, виробляти у себе ті чи інші якості, керуючись певним ідеалом, підкоряти своїй владі гру сил своєї власної природи. При наявності такої цілеспрямованості особистість до певної міри сама починає керувати своїм власним психічним розвитком". Професійний розвиток невіддільний від особистісного розвитку. В основі полягає принцип саморозвитку, що детермінує здатність особистості перетворювати власну життєдіяльність в предмет практичного перетворення, та приводить до вищої форми життєдіяльності особистості - творчої самореалізації. Основні наукові підходи до вивчення людини, можуть бути об'єднані в рамках особистісно-розвивального підходу, що дозволяє зрозуміти об'єкт і умови, механізм, рушійні сили і динаміку професійного розвитку особистості.

В особистісно-розвиваючому підході виділяються три основних напрямки професійного розвитку особистості: змістовний, динамічний та інституційний.

Розвиток передбачає формування нових потреб. Крім активності, яка витікає з базових потреб, і спрямована на адаптацію в конкретній ситуації, існує над ситуативна, або не адаптивна активність особистості. Вона не може бути пояснена з позицій теорії адаптації, але добре вписується в концепції самореалізації особистості.

Фактором особистісного і професійного розвитку людини є внутрішнє середовище особистості, її активність, потреба в самореалізації. Об'єктом професійного розвитку і формою реалізації творчого потенціалу людини в професійній діяльності є такі характеристики її особистості як: спрямованість, компетентність, емоційна та поведінкова гнучкість.

Виділені характеристики особистості професіонала є психологічною основою, необхідною у всіх видах діяльності. Кожна характеристика являє собою певне поєднання значущих особистісних якостей, істотних для успішного діяння в рамках конкретної професії. Фундаментальною умовою розвитку характеристик особистості професіонала є усвідомлення ним необхідності зміни, перетворення свого внутрішнього світу і пошук нових можливостей само існування в професійній діяльності, підвищення рівня професійної самосвідомості.

За С.Л. Рубінштейном, проблема самосвідомості є, перш за все, проблема визначення свого способу життя. Такий спосіб виводить людину за межі існування та пов'язаний з появою ціннісно-значеннєвого визначення життя.

У своєму професійному розвитку людина характеризується здатністю вийти за межі безперервного потоку повсякденної практики, побачити свою діяльність в цілому та перетворити її в предмет практичного перетворення. Ця здатність дає їй можливість стати господарем становища, який конструє своє сьогодні і майбутнє.

Усвідомлення інженером-педагогом своїх потенційних можливостей, перспективи особистісного та професійного зростання спонукає його до постійного експериментування, яке розуміється як пошук, творчість, можливість вибору. Вирішальним елементом такої ситуації професійного розвитку є необхідність робити вибір: відчувати свободу, з одного боку, та відповідальність за все, що відбувається та відбудеться, – з іншого.

Потреби професійного зростання може сформулювати лише особлива особистісна спрямованість, точніше стан, який ми називаємо готовністю до самореалізації. Ці потреби задовольняються різними формами активності, серед яких одне з провідних місць займає творча діяльність. Одним з мотивів творчості виступає бажання самореалізуватися. Джерелом саморозвитку виступають потреби в самореалізації, які є продуктом розвитку особистості.

Розглядаючи професійний розвиток як безперервний процес само проектування особистості, можна виділити три основні стадії психологічної перебудови особистості: самовизначення, самовираження та самореалізацію. На стадії самореалізації співвіднесення знань про себе відбувається в рамках «Я та творче Я». На цій стадії формується життєва філософія людини в цілому, усвідомлюється сенс життя, своя суспільна цінність. Людина досягає професійної майстерності, гармонійно розвиває свою особистість, творчо само реалізується. Професійний розвиток особистості це вибір оптимального поведінкового рішення.

Послідовність самореалізації має багато варіантів. Вирішальну роль відіграє особистий, часто свідомий вибір суб'єкта. Саме цей вибір і лежить

в основі творіння себе, самореалізації. Лише на вищому рівні людина стає суб'єктом розвитку себе. На попередніх рівнях її формування зумовлене зовнішніми впливами.

Психологічна готовність до самореалізації – це системне явище, що виявляється у вигляді ситуативної або довгострокової, стійкої готовності, що є діалектичною єдністю психічних станів і властивостей особистості.

Самореалізацією, саморозвитком ми називаємо розвиток особистості, які передбачають високу активність суб'єкта. Навіть у недостатньо сприятливих соціальних умовах активність виступає засобом самореалізації. Розвиток здібностей можливий тільки при певному рівні соціалізації людини, без якої не формується готовність до самореалізації.

Також, можна висловити ідею про існування готовності до самореалізації на рівні суспільної свідомості. Якщо використовувати поняття "колективного суб'єкта", то у даному випадку потрібно розглядати поняття "колективного суб'єкта життєтворчості". Це особлива суспільна атмосфера, високий рівень інтелектуально-морального потенціалу соціальної спільності, що сприяє розквіту і саморозкриттю талантів.

Суспільно-психологічна готовність до самореалізації це, – "колективна індивідуальність", вона створюється інтеграцією індивідуальностей. Психологічним фундаментом особистості майбутнього професіонала в будь-якій області людської діяльності виступають такі базові характеристики, як особистісна спрямованість, поведінкова гнучкість і професійна компетентність. Все це дозволить майбутньому професіоналові інженеру-педагогу реалізувати особливі ціннісні еталони. Це ціннісні еталони, якими керуються суспільства розвинених країн Заходу і Сходу; вони засновані, перш за все, на визнанні важливості та унікальності окремої особистості. Специфічною рисою є те, що відносини орієнтуються на цілком конкретні та актуальні очікування, пов'язані переважно з потребами людей в самоповазі і в досягненні спільності з іншими людьми.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розробок у даному напрямку. Таким чином, педагоги повинні розвивати у студентів майбутніх інженерів-педагогів необхідні характеристики особистості, створювати можливість продуктивного вирішення завдань свого віку, психологічно грамотно ввести їх у зміст професійної діяльності, призначення, цінностей, а значить забезпечити умови професійного розвитку особистості на всіх етапах життєвого шляху.

Розвиток особистості визначає вибір професії та підготовку до неї. Сам вибір і розвиток професійної діяльності визначають стратегію розвитку особистості. Професійний розвиток на різних етапах

життєдіяльності людини є то результатом, то засобом розвитку особистості.

Чим раніше почнеться спрямований особистісний та професійний розвиток, тим більшою мірою можна прогнозувати психологічне благополуччя, задоволеність життям та особистісне зростання кожної людини у сучасному, мінливому світі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Абульханова К. А. Соотношение индивидуальности и личности в свете субъектного подхода / К. А. Абульханова // Мир психологии. - 2011. № 1. - С. 22 - 31.
2. Асмолов А. Г. Психология личности. Принципы общетехнологического анализа : учебник / А. Г. Асмолов. - М.: Смысл, 2002 - 415 с.
3. Баррон Ф. Личность как функция проектирования человеком самого себя / Ф. Баррон // Вопросы психологии. - 1990. - № 2. - С. 153-159.
4. Брушлинский А. В. Проблемы психологии субъекта / А.В. Брушлинский. - М.: ИП РАН, 2006. - 109 с.
5. Выготский Л. С. История развития высших психических функций / Л. С. Выготский // Собр. соч. - Киев: Педагогика, 2007. - Т. 8. - С. 6-328.
6. Горностай П. П. Личность и роль. Ролевой подход в социальной психологии личности: [монография] / П. П. Горностай - Киев: Интерпресс ЛТД, 2007. - 312 с.
7. Гофман И. Представление себя другим в повседневной жизни / И. Гофман; пер. с англ. А. Д. Ковалева - М.: Канон-пресс-Ц, Кучково поле, 2000. - 304 с.
8. Григорій Силович Костюк – корифей української психологічної школи // Психолог. – 2008, січень. - № 3. – С. 12–15.
9. Маслоу А. Г. Дальние пределы человеческой психики / А. Г. Маслоу; пер. с англ. А. М. Татлыбаевой - СПб.: Евразия, 2005. - 430 с.

Стаття надійшла до редакції 24.01.2018.

МАЛАЗОНИЯ Светлана

кандидат психологических наук, доцент кафедры инженерной педагогики и психологии Учебно-научного профессионально-педагогического института Украинской инженерно-педагогической академии

Улица Садовая, 130 кв. 16., г.Бахмут,84500, Украина

E-mail: svchm888@gmail.com

РАЗВИТИЕ ЛИЧНОСТИ ОПРЕДЕЛЯЕТ ВЫБОР ПРОФЕССИИ

Резюме. В статье рассматривается как развитие личности инженера-педагога, определяет выбор профессии и подготовку к ней. Сам выбор и развитие профессиональной деятельности определяют стратегию развития личности. Профессиональное развитие на разных этапах жизнедеятельности человека является то результатом, то средством развития личности.

Чем раньше начнется направленное личностное и профессиональное развитие, тем в большей степени можно прогнозировать психологическое благополучие, удовлетворенность жизнью и личностный рост каждого человека в современном, меняющемся мире.

Ключевые слова: личность, профессиональное развитие, личностный рост, творческая активность, индивидуальность, профессиональное самоопределение.

MALAZONIA Svetlana

Ph.D., associate professor of the Department of and Engineering Pedagogy and Psychology of the Educational Scientific Professionally Pedagogical Institute of the Ukrainian Engineering - Pedagogical Academy

Sadovaya Street 130, app.16, Bakhmut, 84500, Ukraine

E-mail: svchm888@gmail.com

PERSONALITY DEVELOPMENT DETERMINES THE CHOISE OF PROFESSION

Summary. The article deals with the development of the personality of the future engineer-teacher, which determines the choice of the profession and the preparation for it. Choice and development of professional activity determine strategy of person's development. The professional development at different stages of ability to live of the man is the result, or means of person's development.

The earlier directed person's development and professional development will begin, in the greater degree it is possible to predict psychological well-being, satisfaction by life and person's growth of each man in modern, varying world.

Key words: personality, professional development, personal growth, creative activity, individuality, professional self-determination.

Abstract. In this article the author considers how personal development affects the choice of profession. The present rapid growth is determined by psychological problems related to the professional development of future engineers-teachers. The attention of scientists is highlighted by the need for a new socio-economic and professional experience.

L.S. Vygotsky was engaged in the question of the development of a personality of a professional in the twentieth century. According to his theory,

due to the interaction of natural and social factors, in the process of socialization, potential opportunities become relevant.

B.G. Ananiev used the concept of "individuality" for the opus of higher human abilities of his vivid manifestations and creative activity.

F. Barron believes the ability, with the help of creativity, to selfdesigning as the main function of the individual.

The development of the students' interest in their future profession and development needs for self-transformation and self-development is the main goal of highly school.

The development of personality involves the formation of new needs. They arise only when the person feels the readiness for self-realization. Baseline characteristics of the individual as focus, competence, emotional and behavioral flexibility is a form of the creative and professional potential of man.

The psychological readiness for self-realization is a systemic phenomenon, and it is a dialectical unity of psychic states and personality traits.

Along with personal self-realization, one should consider the idea of readiness for self-realization at the level of social consciousness. This is the notion of "collective subject of life-creativity ".

Social psychological readiness is created by the integration of individuals. The psychological foundations of personality are such characteristics as personality orientation, behavioral flexibility and professional competence. These characteristics will enable the future professional to implement special value standards.

Psychological well-being, life satisfaction, personal growth is either a result or a means of professional and personal development.

REFERENCES

1. Abulkhanova K. A. The correlation of individuality and personality in the light of the subjective approach / K. A. Abulkhanova // *The World of Psychology*. 2011. - No. 1. - P. 22-31.
2. Asmolov A. *Psychology of personality* / A. Asmolov. - M.: Sense, 2005. - 415 p.
3. Barron F. Personality as a function of designing a person by himself / F. Barron // *Questions of psychology*. - 1990. - No. 2. - P. 153-159.
4. Brushlinsky A. V. *Problems of the psychology of the subject* / A. V. Brushlinsky - M.: IP RAS, 2006. - 109 p.
5. Vygotsky L. S. *History of the development of higher mental functions* / L.S. Vygotsky // *Collected works*. - K. : Pedagogy, 2007. - T. 8. - P. 6-328.
6. Gornostai P. P. *Personality and role. Role approach in the social psychology of the individual* : [monograph] / - Kiev : Interpress LTD, 2007. - 312 p.

7. Hofman I. Representation of others to themselves in everyday life / I. Hofman; trans. with English A.S. Kovaleva – M.: Canon-press-C, Kuchkovo field, 2000. - 304 p.
8. Grigory Silovich Kostyuk - coryphaeus of the Ukrainian psychology school // Psychologist. - 2008. - №3. - P. 12-13.
9. Maslow A. G. Long range of the human psyche / A. G. Maslow; trans. with English A.M. Tatlybaeva. – Snt.Pb .: Eurasia, 2005. - 430 p.

(переклала на англійську С. Малазонія – доцент, кандидат психологічних наук, доцент кафедри інженерної педагогіки та психології Навчально-наукового професійно-педагогічного інституту Української інженерно-педагогічної академії)

УДК 374.7.091:005.963.1(045)

НІКІТСЬКА Юлія

канд. пед. наук, викладач, Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького,

б-р Шевченка, 81, м. Черкаси, 18031, Україна

E-mail: nikitska.y@outlook.com

АКТУАЛЬНІСТЬ РЕФОРМУВАННЯ ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ СИСТЕМОЮ ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ

Анотація. У статті розглядаються деякі історичні аспекти становлення теорії управління, окремі питання, пов'язані з реформуванням процесу управління системою освіти, актуальність розвитку і вдосконалення системи освіти дорослих.

Ключові слова: теорія управління, освіта дорослих, менеджмент освітньої галузі, управління освітніми системами.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. На сучасному етапі становлення України як правової європейської держави, враховуючи сучасні глобалізаційні процеси, необхідність забезпечення сталого розвитку суспільства, інтеграцію в Європейський освітній простір тощо, виникла потреба у реформуванні як всієї системи освіти, яка повинна надавати послуги нової якості в умовах демократії, відкритості, ринкових відносин, так і системи освіти дорослих, яка забезпечила б людині всебічну конкурентоспроможність протягом життя.